

ADEVĂRUL

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — 4 cor.
Pe 1/2 de an — — — 2 „
Pe 1/4 de an — — — 1 „
Un număr 8 fileri.

Pentru străinătate: Pe un an — — — 6 cor.
Pentru America: Pe un an — — — 2 dolari

**ORGANUL PARTIDULUI SOCIALDEMOCRAT
DIN UNGARIA**

APARE ÎN FIECARE DUMINECĂ

Redacția și Administrația:

BUDAPESTA, VIII., CONTI-UTCA 4.Aici sunt să trimite tot felul de scrisori, cereri și bani.
Tot aici să primesc anunțuri cu preturi moderate.

Cătră frații muncitorii!

Vineră trecută a fost Vinerea neagră a întregei muncitorimi din Ungaria. În această zi Tisza prin garda lui a scos din parlament pe opoziționisti și partidul muncei a primit proiectul lui Balogh. A înfăptuit legea aceia, acărei întă mărturisită e deadreptul să nimicească presa liberă și mai cu seamă foile muncitorești. Noua lege de presă nu va face neplăceri foilor burgheze, cari servesc binele și interesele clasei stăpânitoare, — ci s'a făcut mai cu seamă contra presei ac leia, care duce luptă împotriva sistemului de ari, care și-a îndreptat ascuțisul contra slugăniciei politice și economice; și critica aspră ce o fac foile noastre stăpânirii de totdeauna, voiește legea nouă să o facă cu neputință. Pentru apărarea și întărire a vecinică a acestei stăpâniri a făcut guvernul noua lege de presă și înfiorătorii ei paragrafi. Astfel legea nouă nu înseamnă decât lanțuri noi pentru aceia, cari și până acum n'au primit dela stăpânitorii și guvernatorii țării decât lanțuri grele și cătuși.

Mai cu seamă pentru aceia ne va lovi și ne va apăsa această lege mai tare pe noi români, căci până în ziua de azi numai foaia „Adevărul“ a fost singurul apărător sincer al binelui nostru, în jurul căruia stringindu-ne, ne puteam spune păsurile și suferințele. Căci în toate privințele suntem asupriți: săracia ne doboară, școli destule nu avem, drept de intrunire nu ni-se dă băiesilor nu li-e dată voie să se organizeze, să intre în grevă ori să se nemulțumească cu simbria de batjocură ce o primesc, — nu e permis a face nimic, căci nu e pe placul stăpânitorilor, ca muncitorii să-si înbunătățească soarta.

Dar până acum un lucru totuși era îngăduit pe lîngă sumedenia de opreliști. Era permis a face foiae, a o răspindi; foaia vorbea în locul adunărilor oprite și foaia răspindea lumina și adevărul, care altfel nu putea străbate printre popor. E adevărat, că și foile gătite le confiscau procurorii în cazuri destul de numeroase, — dar cel puțin era cu putință ca dolențele și amărciunea astrinsă în sufletele asuprișilor să se manifesteze prin puterea foilor. De acum nici asta nu va mai fi.

Acum nu numai răspândirea foilor o va împiedica guvernul, ci deadreptul va face cu neputință scrierea lor, aducând pe capul redactorului, a scriitorului, a tipografului, ba chiar și asupra publicului ce scrie cu informațiuni pentru publicare un potop groaznic de paragrafi despre responsabilitate și despăgubire. Dar mai ales va fi cu neputință a ne mai scrie jalbele, amărciunile și surerințele, a încresta pe asupratorii și exploataitorii noștri și a desvăli înaintea lumei înfiratoarea stare tristă în care e afă muncitorimea din Ungaria.

Parlamentul feudal de azi a readus vremu-

rile din bătrini, a readus evul mediu, când se tăia limba celui ce îndrăznea a se plinge, se împărtea în patru trupul rebelilor, celor ce vedea nedreptatea li-se scoateau ochii și celor ce auzeau vaetul poporului li-se turna plumboptit în urechi.

Cârmuirorii de azi ai țării s'au năpustit asupra unicului luptător ce-l mai aveam, a orbit-o, a surzit-o, a muști-o și a tăiat în patru părți presa luptătoare a muncitorimei. Și acum cred ei că nu vor mai fi plânsori — căci au tăiat limba ce ui ce vorbea, — cred că nu vor mai fi nedreptăți, căci au orbit presa care le vedea, — ei sunt de credință că nu se va ridica viscol din suspinurile jefuiților, căci presa nu mai aude suspinele povestitoare de suferințe și dureri.

Însă greșesc foarte cei ce au pregătit noua lege de presă. Nu foile fac luptă — ele o poartă și o descriu numai. Mizeria dă naștere luptei iar exploatarea nemărginită o aprinde și o înfierbîntă.

Dar noi nici în trecut nu aveam libertate de presă deplină și totuși foile noastre s'au ridicat, au luptat și au devenit o putere uimitoare. Contra legii celei vechi am ajuns aici unde stăm azi, fiindcă am știut să ne apărăm. Fără voință stăpânitorilor și bazați numai pe puterile noastre ne am creiat o pleiadă mare de foi, cari sunt răspânditoarele de lumină, luptătoarele pentru libertate, sămânătoarele ideilor socialiste și groaza stăpânitorilor. — Dar munca și lupta noastră din trecut nu mai e deajuns astăzi. Până acum am fost destui spre a ținea piept legei vechi, însă suntem puțini pentru viitor. Trebuie să ne întărim rîndurile și să ne încordăm puterile! Stăpânitorii au la îndemnă felurite mijloace cu cari ne pot lovi. Noi nu putem face legi contra lor; puterea ni-e numai în numărul mare al nostru. De acest număr uriaș are teamă și stăpânirea. Deci pentru a putea lua lupta cu reușită contra legii noi de presă, trebuie să răspindim și mai mult cuvântul adevărului, să căștigăm și mai mulți abonați noi.

„Adevărul“ e singura foaia a muncitorimei române din Ungaria și pentru binele acesteia sunt scrise toate rîndurile, toate literile din ea. Noua lege de presă cu siguranță va atinge și pe „Adevărul“, iar noi cei ce ne afișăm în jurul lui, îi punem soarta în mâinile tovarășilor. Căci suntem chemați a lupta pentru întărire și susținerea foii, de care avem iipsă că și de pânea de toate zilele. Așteptăm ca tovarășii să înțeleagă pericolul ce ne amenință și cu stăruință să înceapă singurul mod de apărare: a căștiga abonați și sprijinitori noui cât mai mulți.

Dreptatea e pe partea noastră și oricât de neminci sunt potrivnicii — va trebui să învingem!

Râdeți!...

Guvernul dupăce a gătat cu panamalele, cu legea votului universal, cu votarea reformei militare, cu „reforma“ legei de presă, nu poate să treacă pe lîngă chestia naționalităților fără a nu o „rezolvă“ și pe aceasta. Voiește să se împace cu naționaliștii români și aceasta, — căm stîngaci ce-i drept, — îi va reuși să o facă; dar nu-i va reuși să mulțumească pe aceia, cari doresc o rezolvare adevărată a chestiunii. Că va fi contele Tisza un politician ișcusit, aderent fanatic al conservatorismului și susținător înflăcărat al convingerilor sale reaționare, nu se îndoeste nimeni, dar că într'adevăr ar fi pătruns de o sinceritate în rezolvarea chestiei de naționalitate, asta nu e adevarat. Nu o putem crede.

Deci din punctul acesta de vedere, pactul pe care comitetul național român l-a încheiat s'au îl va încheia cu actualul guvern, pe noi socialiștii nu ne poate surprinde de loc, știind foarte bine că un pact sau un compromis bun și sănătos, folositor întreg poporului românesc, domnii aceștia nu pot face, deoarece mulți sunt între ei de aceia, cari și până azi numai cu numele figurau ca naționaliști-opozitioniști, dar în realitate erau și sunt sprijinitorii guvernului de ari, care e cel mai declarat oșuman al democrației.

Celce voiește însă binele întregului popor în astfel de împrejurări nici nu ar fi permis să se gândească la încheierea unui pact, care e în paguba democrației; pentru că celce slujește interesul democrației, acela slujește înseși interesul poporului, din al căruia sîn a ieșit, iar în cazul de față democrația e călcată în picioare și reacțiunei i se dă un avînt mai puternic. Prin urmare comitetul partidului național încheind pactul cu guvernul, renunță la cele mai însemnate pretensiuni de mulțomire și înaintare ale poporului întreg, renunță la fundamentalul existenței lui: la democrație.

Când țara întreagă pretindea introducerea sufragiului universal, contele Tisza argumenta contra lui cu naționalitățile. Presupusa teamă de naționalități a făcut ca să treacă prin parlament o astfel de lege, care nu e numai spre răul naționalităților, în înțelesul strict al cuvintului, ci mai cu seamă în contra acelora, cari pe umerii lor poartă cea mai mare parte din greomintul statului: a muncitorilor industriali, a muncitorilor agrari și a țărănimiei. De aceștia i-a fost frică lui Tisza și nu de clasa intelectuală a naționalităților, știind el foarte bine, că pe aceștia îi poate împăca ușor. Acestea e adevărat și nu altul. Nu frica de naționalități a indemnăt pe Tisza să facă o astfel de batjocură a legii electorale după cum a făcut, ci frica de democratizarea țării.

Nu ne mirăm deci că Tisza umblă să căștige pentru principiile lui și pe intelectualii naționaliștilor, știind el foarte bine, că toți deopotrivă o clasă reprezentă.

De aici a pornit Tisza de a stat și să de vorbă cu comitetul partidului național român, fiind el convins, că acel comitet e compus din oameni de-o părură cu partidul muncei. Unici sunt la pene, unici la stomac, toți dintr'o clasă să trag și o clasă reprezentă!... Impace-se!... Îmbătoșeze-se, sărute-se, cante și rîdă, a lor e lumea, căci poporul pînge!... Iar când poporul nu va mai plinge, nici ei nu vor mai rîde, căci risul lor va fi înăbușit în singur!...

(ep.)

CRONICA

IN TARĂ.

Cum se schimbă naționaliștii?

„Națiunea română pretinge libertatea de presă fără de nici o cenzură... fără povara grea a cauțiunii...“

Acesta era un punct dintre cele mai însemnante ale cerințelor adunării naționale dela 1848 ținută pe Câmpul Libertății din Blaj. Si această cerință se află și azi în programul dela 1881 al partidului național român.

Dar au trecut vremurile și cu ele s-au schimbat și oamenii. Naționaliștii români de azi au părăsit cerința aceasta tocmai atunci, când ar fi trebuit să lupte și să o apere mai mult. În momentele acelea, când partidul munciei, cel născut din murdărie și fărădelege, se pregătea ca prin teroare să primească proiectul de presă, atunci naționaliștii români s-au astrins în Budapesta a se sfătuvi cum să lege pacea cu Tisza, ce subvenții și ce ajutoare să-i ceară pentru sprijinul ce îl dau.

Sedintă comitetului național român.

După o discuție de trei zile comitetul național s'a despărțit fără a lua vre-o hotărîre definitivă, rămânind ca să se adune încăodată și atunci să hotărască. După cum se svonește, cauza acestei amînări a fost faptul, că comitetul nu s'a mulțumit cu garanții date de Tisza în privința împlinirii promisiunilor. S'a hotărît numai ca comisia de trei a comitetului, în care sunt delegați Mihali, Braniște și Maniu, să reia tratativele cu Tisza și după aceia să se convoace comitetul încăodată. Numiți domni Miercuri s'au și prezintat la Tisza, cu care au discutat timp mai îndelungat. În timpul cel mai apropiat se vor limpezi lucrurile. Pactul la tot cazul se va lega, pentru că înțelegerea această pretinde aștă interesele de guvernămîntului Tisza cât și acuiala politică externă a Monarchiei.

Din Casa țării.

Săptămâna trecută zi de zi erau ședințele tot mai furtunoase și tot mai îndîrjite. La toate ședințele scoateau afară pe opozitioniști cu nemiluia. După terminarea discuției generale a proiectului de presă, Vineri în 23 Ianuarie s'a inceput discuția amanunțită după artichi. Dar cum s'a inceput îndată să și îspășit. Opozitioniștii au propus modificarea mai multor paragrafi, însă haita partidului munciei a ieșit din sărite și a provocat un scandal de nedescris, în urma căruia au fost scoși din parlament mai toți conducătorii opozitioniști. La vedere acestei volnicii toată opozitia a părăsit sala de ședințe în mod demonstrativ. Astfel a rămas în Cameră singur partidul munciei, care a primit apoi întreg proiectul.

Așa s'a făcut legea de presă.

IN STREINĂTATE.

Ce va aduce guvernul Brătianu în România?

Ziarul „Românul“ din Arad, care mai era alătări, când partidul conservator era la putere în România, canta osane de laude la adresa conservatorilor, astăzi a lăsat-o pe altă coardă și într'un articol de fond de săptămâna trecută începe a ridica până la cer nou guvern liberal și mai cu seamă pe șeful acestuia: Ion I. C. Brătianu. Astfel sunt toate foile burgheze naționaliste. Ele își schimbă părările după cum bate vîntul și după cum le-o cere interesele lor de buzunar. Si nici n'am aminti despre lucru acela obiceinuit, dacă n'am citi în numitul articol pasajul următor:

„D stinsul șef al partidului liberal va profita de experiența campaniei de astăvară spre a realiza o sumă de imbuñătări care sunt necesare spre a umple unele goluri din organizația militară, goluri pe care d. Brătianu primul a

avut ocazie să le remarcă. Sigur că d. ministrul de razboiu va întreprinde o mare operă de sporiș a contingentului și de perfecționare și completare a armamentului.“

Ceia ce în limba noastră a poporului înseamnă, că Brătianu a venit la putere cu ținta de-a înmulții numărul armatei, de-a mări cheltuiile militare și de-a încărca poveri noui pe spinarea țărănimii și muncitorimei române.

Nu de mult a spus-o un ministru englez: că armata e „nebunie organizată“ și pentru această nebunie, pentru întărirea militarismului criminal s'a angajat noul guvern român. Halal de așa guvern!

Pașa dela Petroșeni.

*
Interpelare în parlament despre abuzurile lui Vasile Ianza.

Amintisem în numărul trecut, că deputatul opozitionist Székely Aladár a făcut o interpelație în parlament în chestia confiscării foilor trimise la băieșii din Petroșeni, aducând vorba în Casa țării de faptele nedemne și ticăloase ale fibrirului român de acolo: Vasile Ianza. Astfel a ajuns a prinde de veste țara întreagă despre fărădelegile acestui fibrir român, care neținind seamă de lege oprește foile ce se trimit pe seama băieșilor. Am spus și aceia în numărul trecut, că ministrul n'a dat zor cu răspunsul. E vorba doar de muncitori, — ei pot aștepta. De altfel dăm mai jos unele părți din interpelarea deputatului opozitionist:

„Cel mai elementar drept al tuturor oamenilor e să se organizeze spre apărarea și realizarea intereselor lor materiale. Tot astfel e îndreptățit oricăine să se abona la foile cari lui îi plac, cari îi convin felului său de cugetare. Pe nimeni nu-l privește că eu ce fel de zare ori reviste citeșc și de unde le abonez. E caracteristic pentru stările din Petroșeni, că băieșii de acolo nu îndrăznesc să se folosă de dreptul acesta atât de primitiv, temându-se că dacă se va afla că ei citeșc foi munci orești scoase de partidul socialdemocrat respective de Uniunea sindicatelor, vor fi scoși în lucru și rămân fără pâne.“

Dar nevoia învață pe om. Si ei au găsit mod, cum să poată ajunge la citirea acestor foi. Au numit un bărbat de încredere în persoana lui Iosif Mainz, care primea toate foile într-un singur pachet și le împărtea la băieșii abiați.

Însă socoteala asta n'a reușit, căci spre nerocirea lor, au făcut-o fără domnul fibrir. Pretorele acesta, despre ale cărui lucuri să-vîrșeze vorbesc și Vasile Ianza, un stîp al inteligenței naționaliste române, care deja înaintea acțiunii de împăcare a ministrului președinte s'a găsit de vrednic și numit stăpân între plebea miserabilă. Arată mai departe că jandarmii din Petroșeni la porunca fibrirului săteau strajă înaintea oficiului poștal de acolo și confiscau fără nici un drept toate foile ce soseau pe seama băieșilor. S'a încercat mai tîrziu să se îrimite foile pe altă adresă, dar înzadar: decăte ori ajungea pachetul acolo, totdeauna veniau jandarmii și înhătau. În bărbatul de încredere Iosif Mainz a fost depus și eu bani, pentru că a îndrăznit să răspindă foile.

Zice, că dacă pe baza legii celei vechi se pot face astfel de nedreptăți, apoi la ce ne putem aștepta după noua lege de presă! Si sările astăia te fac să crezi că Ardealul ar apartine deadreptul Rusiei. Dacă citim aşaceva în vreun roman anarchic rusesc, zicem că-i exagerare, astăia însă s'au întîmplat la noi în Ungaria, în anul Domnului 1913.

La urmă a făcut întrebarea următoare:

1. Are cunoștință domnul ministrul de interne, că Vasile Ianza, preșorul cercului Petroșeni totdeauna confiscă fără nici un deciz legal foile trimise pe seama băieșilor?

2. Ce are de gând să facă pentru închiderea și pedepsirea abuzurilor?

Răspândiți pretutindeni, foaia municiorească „ADEVERUL“.

Chemare

cătră țărăni și industriașii români din Ungaria.

Azi, când trăim vremuri istorice, când și în sănătatea nostră încep să se pună rindurile, când naționaliștii români să ducă pe față de dușmani ai poporului, ne cade bine să văzind, că tovarășii de pretutindeni își înțeleg chemarea și cu toții se prind în luptă noastră a tuturora. Astfel și iubul tovarăș din Blaj, Teodor Onișor, care în viață a indelungat a lucrat și printre naționaliștii români, a luat parte la luptele lor, a fost delegat în deputație ce-a mers la regale în afacerea „Memorandum“ de pe vremuri, a jertfit adeseori, pentru că era de credință, că duce o luptă dreaptă și sfintă pentru drepturile și binele poporului românesc. Dar a venit timpul să se trebui să vină, când tovarășul Onișor s'a convins, că naționaliștii români nu urmăresc decât scopuri de căptuială, nu caută decât binele păturai lor — și atunci sărbindu-se de ei, a intrat în partidul nostru. Aici încă și-a ocupat loc printre cei dintii și contrar virstei lui înaintate, luptă cu o vîrvă mai mult ca tinerească.

Dar să-l lăsăm să vorbească el cătră tovarăș!

Muncitori! Voi sunteți puterea din lume; voi sunteți cei ce întoarceți pământul și umpliți hambarele cu grâu; voi sunteți cei ce intrați în adincul pământului și scoateți cărbunii, ferul, sare și aurul; voi sunteți cei ce ziditi palate și temple; voi sunteți cei ce hrăniți adăpați și îmbrăcați lumea întreagă, voi sunteți cei ce roști ferul și făuriți lanțuri de robie; voi sunteți cei ce mergeți înarmati cu puști și tunuri și omorîți, răpiți viața fraților voștri. Dar voi nu vedeti, nu vreți să simțiți și să credeți decât numai dușmanilor voștri! Creerul vostru e sărac de știință, mintea întunecată de fariseism religios și național. Nepăsarea este mare în suflețul vostru și aceasta e pagubă mare pentru voi și pentru toți muncitorii. Voi ați uitat cu toțul cântecul ce zice: „unde i unu nu-i putere, unde-s doi puterea crește și dușmanul nu sporește“ și voi cei mulți și tari vă lăsați trași pe sfoară, vă lăsați conduși de-o mână de capitaliști și aristocrați.

Dacă vreți să mai aveți un bine pe pământ, și să nu vă blasfeme strănești — uniti-vă cu toții în partidul nostru socialdemocrat internațional, căci numai acolo veți găsi adevărăți și încrezători frați de luptă. Toate celealte partide ne sunt dușmane și ne trag pe sfoară. Naționaliștii pătează cu guvernul, spre a ne predă legături în fere, ca ei să primească ranuri și domnii.

Partidul nostru nu vrea gălăgie, răpire și vârsare de singe — ci pace și bunăvoie între oameni pe pământ. Natura ne-a dat acest rai pământesc la toți egal, ca în el să putem trăi cu toții. Căci doar toți suntem fi acestei naturi și în privința aceasta toți suntem egali. Toți ne naștem la fel și oricare dintre noi cu o moarte suntem datori.

Dacă stăpânitorii, oligarhia unită din toată lumea, propagă pismă și ură între state, între popoare și între frați. Aceasta o știu și o cunoște din lupta mea purtată în partidul național.

Partidul nostru luptă în primul rînd pentru dărâmarea lumii nedrepte de azi și pentru crearea alteia, în care toți oamenii ce o compun să fie îndestulăți și fericiti. Iar spre ajungerea acestui scop mare, pretinde deocamdată următoarele reforme și înbuñătări: votul universal direct, egal, secret și după comune; desființarea Casei mognăților; desființarea armatelor permanente, înarmarea poporului și instruirea lui, ca să fie capabil de apărare; desființarea tuturor legilor și ordinăriilor, care împiedecă libertatea de agitație și exprimării de păreri. Cerem libertatea deplinea a presei, organizarea învățământului de stat și comunal, întreținerea școalelor de către stat. Împărțirea dreptății și apărarea dreptului în mod gratuit. Dările proporționate pe venit, avere și moștenire. Desființarea dărilor indirecte pe obiecte de consum. Desființarea monopolului pe tabac, desființarea vamei de pe alimente. Scutirea de dare a căștilor necesar existenței ilnice. Pădurile, apele, minele să treacă în proprietatea comună și să redurecă numărul oficienților și al salarilor lor, etc.

Acestea ne sunt dorințele, pe care vom să le infăptuim în timpul cel mai scurt. Deci să

luptăm cu bărbătie, ca să le putem dobândi. Fraților! Curățați vă sufletele de egoism și lașitate și îmbrățișați cu toții socialismul, că el singur este acela, care luptă credincios pentru pânea și munca voastră. Vedeți cum plâng și se svîrcolește copilașul mic când e flămid și nu înceată până mamă-sa nu-l alăptează, pentru că hrana e prima condiție de viață. Si noi muncitorii avem mai mare lipsă de pâne și muncă dreaptă decât clericalii și naționaliștii, pentru că noi și susținem și pe ei și când nu vom avea noi — atunci vor muri și ei de foame ca trîntorii părăsiți de albine.

Fraților! Ca să ne putem deștepta cu toții din somnul cel vechiu, să citim și să răpindim că mai mult foia noastră „Adevărul“, care e singura foia românească din Ungaria, ce luptă pentru binele muncitorimei.

Trăiască socialdemocrația!

Teodor Onișor.

Puterea idealului.

Lupta lucrătorilor tipografi din Austria.

Se împlinesc șase săptămâni decând s'a iscat în Austria o luptă înverșunată între lucrătorii tipografi și proprietarii de tipografi. La 31 Decembrie 1913 era să expire tariful tipografilor din Austria, legat în conțelegeră cu proprietarii de topografi încă din cîteva ani. Trimișii lucrătorilor au încercat să inteleagă pe cale pașnică cu trimișii proprietarilor, și au folosit toate mijloacele bune pentru a statori iarăși un nou tarif între lucrători și proprietari; dar trimișii proprietarilor nici n'au voit să audă de cererile drepte ale lucrătorilor, ba în mod provocător au întrerupt ședințele pentru statorarea nouului tarif.

Încă cu cîteva luni înainte unii dintre proprietari de tipografi au trimis în toate părțile colegilor lor circulare, pentru a se pregăti de luptă contra lucrătorilor. În fruntea acestor șărzi se afla într-o agășărișă creștin-socialilor, cari fiind plătiți mișește de clase și stăpînoare, strigau în gura mare: „Trebuie nimicită cu orice preț organizația lucrătorilor tipografi, — organizația cea mai puternică și de model în Austria, — ca apoi prin nimicirea ei să putem răpune și pe celealte organizații, cari stau pe baze socialiste!“ Aceasta era dorința tuturor hoților muncii lucrătorilor, dar alta era dorința poporului, a milioanelor de asupriți. Întocmai după proverbul: „Sameni vînt — culegi furtună“, așa și această provocare a stîrnit adînci valuri de ură și răsbunare în rîndurile muncitor mei austriace.

Încă la începutul lui Decembrie 1913 unii dintre proprietarii de tipografi, — neașteptînd expirarea tarifului, — au început să excludă pe lucrători. În urma acesteia, cei mai mulți dintre lucrători, indignați peste măsură, au recurs îndată la rezistență pasivă. Neliștea a cuprins în scurt timp pe toți lucrătorii tipografi. Prin adunări s'a votat pretutindeni luptă pentru respingerea atacului nedemn de timpurile înaintate în care trăim. În același timp din toate părțile lumii muncitoare sosesc cuvinte de îmbătăiere, și din partea lucrătorilor tipografi din toate părțile chiar ajutoare bănești. Fondul de grevă al lucrătorilor tipografi astfel în scurt timp se mări în mod uimitor.

Pela mijlocul și către sfîrșitul lunei Decembrie 1913 au intrat deci în luptă șase prezece mii de lucrători tipografi. Însuflețirea cea mare și puterea idealului socialist, de cari erau patruși acești lucrători, vorbește prin faptul, că mulți erau angajați de căte 25—35 de ani la căte o firmă și acum ascultind ordinul organizației și au dat singuri abzicerea. Mulți dintre greviști, cari au căte 5—7 copii, privesc cu încredere în biruința idealului lor.

Deja în săptămînile dintîiu ale grevei mai multe zeci de tipografi din diferite orașe au subscris noua tarifă. Până în timpul de față peste 200 tipografi cu peste cinci mii de lucrători au subscris deja noua tarifă al lucrătorilor. Așadar peste zece mii de lucrători tipografi sunt încă în luptă. Speranța în îsbinda că mai apropiată și sigură este generală în massele poporului.

Unei muncitorimi demne și conștiente de chemarea ei nu i-se va putea impuța nicicind că luptă fără ideal, căci de data aceasta s'a dovedit că de însuflețită poate fi clasa muncitoare pătrunsă de adevărul său ideal. În legătură cu lupta aceasta îmi amintesc strofele unui binemeritat poet al nostru, care cu pană de foc descrie lupta și insușiri e acestui ideal:

*Iar când o lume gema în noapte și 'n greu jug,
Când bunurile vieții doar cățiva însi le sug,
Când curg atîtea lacrimi amare și fierbinți,
Când sunt atîtea chinuri, atîtea suferinți,
Atî Amar și sbucium cumplit pe-acest pământ,
Fugarul gânț oprește-l dîncoace de mormânt,
Si vezi că-i dulce viața și-i dulce ca să știi
Luptând, că pierde noaptea nemernicei robii,
Si vezi că-i dulce lupta și-i dulce ca să poți
Să lupți să fi- viața frumoasă pentru toți!*

Wg.

—n—s.

Intrunire românească în Berlin.

Sîmbăta la 24 Ianuarie au ținut muncitorii români din Berlin o intrunire în localul societății lor, la care s'a vorbit despre starea poporului român din Ungaria. Intrunirea a fost deschisă la orele 9 seara sub președinția tovarășului Vasile Dobrescu, care în câteva cuvinte arată scopul intrunirii și dă cuvîntul tovarășului Gheorghe Androne, care vorbește pe larg despre starea tristă în care se află românii din Ungaria, cum acest popor e asuprit din toate punctele de vedere, atît ca națiune cât și ca clasă. Pentru că pretenții reprezentanți ai lui, în loc să se intereseze de soarta poporului, ei fac pacturi cu Tisza, spre a primi câteva scaune de deputați și și spani. În școlile românești, cari se află în mâinile popilor, poporul în loc să se lumineze, mai mult să întunecă și să îndobitocește. Iar bănci și românești din Ungaria robește și store poporul într-un mod revoltător. După dânsul a urmat

Tovarășul Ionel Taflan, care într-o vorbire caldă arată, cum o clasă de trîntori a dus poporul într-o mizerie atît de mare, încît nu-l poți compara nici cu o națiune din Ungaria. În partidul naționalist în loc să lucre pentru îmbunătățirea soții poporului, se fringe după căpătuală. Vorbitoarul arată mai pe larg cum se procedează la alegeri, când poporul e îmbătat cu alcool și pe urmă e dus la votare. În dese cazuri să întîmplă, că jandarmii împușcă pe bieții oameni fără de nici o viață. Spune că datorința noastră de adevărăți fi împușcă pe poporul e să mergem în mijlocul lui și să îtrezim la o viață mai bună.

Tovarășul Michael Kramf vorbește despre mișcarea socialistă din Ungaria. Face un istoric al ei arătînd pe scurt fazele prin cari a trecut. Constată că mișcarea aceasta din cauza prea puținei atenții ce își dat de către muncitorime, e prea slabă pentru a veni în ajutorul poporului. Prin mai multe exemple arată cum muncitorii români sunt cei mai exploatați, din cauza lipsei de cultură. Spune că în Budapesta sunt mii de muncitori români aduși din diferite părți ale Ardealului și sunt băgați prin fabrici, unde lucrează cu prețul cel mai redus. Sfatuește pe cei prezenti că fiecare are datoria a se duce în mijlocul poporului, a-l lumina și a-i arăta calea către desobire.

Tovarășul A. Niculescu spune, că dacă țărani români din Ungaria e asuprit, apoi starea țăraniului din România e cu mult mai rea, din cauză că e robit economic este de boierul român, n'are șo i încît cea mai mare parte sunt neștiitori de cartă. Cei ce se întîmplă în Ungaria cu închiderea școlilor românești, același lucru îl fac guvernările din România cu școlile bulgărești din Cadrilater, care în mod hotărât îl răpit del Bulgaria. Însă poporul nu trebuie să aștepte mîntuirea dela cei de sus, ci el prin el trebuie să se desrobească.

Tovarășul Sofron Gișe arată cum în diferite părți ale Ardealului poporul român trăiește mai rău decât vitele, fiind lipsit de școli și fiind îndobitoct de preoți, spunînd că față de această stare a poporului noi nu trebuie să stăm nepăsători și avem datorința sfinta a-l lumina.

Tovarășul Vasile Dobrescu luînd cuvîntul arată pe larg cum în trecut conducătorii poporului român erau mai sinceri, își sacrificau și viața pentru binele neamului, cum au fost Horia, Cloșca, Crișan și Avram Iancu, iar cei de azi în loc de-a urma pilda din vechime, ei tradează poporul, făcînd pacturi murdare cu politicianii unguri, pentru a li-se da câteva mandate de deputați și posturi de și spani. Dar dacă acești nemernici vînd interesele poporului, apoi datorința noastră este să ieșim în mijlocul lui și să-i arătăm ca ea către desobire, îndreptîndu-l spre partidul socialdemocrat, singurul partid, care luptă pentru binele clasei muncitoare. Tovarășii ce se află în străinătate mai au datorința de-a sprijini mișcarea din Ungaria atît moralicește cît și materialicește. Să nu uităm fondul de agitație, care avem datorința să susținem, căci e singurul fond prin care se mai poate face agitație în popor. Să abonăm și să citim „Adevărul“, singura foia românească din Ungaria, care se ocupă cu starea dureroasă în care zace poporul. Să nu perdem un moment a nu ne cultiva, ca noi fi poporului luminîndu-ne să putem fi de foșii clasei desmoștenite din care facem parte.

Cu acestea s'a sfîrșit intrunirea la orele 12 noaptea.

Raportor.

ȘTIRI

Datorințele muncitorilor.

Cari sunt datorințele muncitorului în mijlocul clasei sale? Să o spunem deschis: Proletariatul luptător are o mulțime de potrivni și dușmani, peste multe pie-deci trebuie să treacă, până poate ajunge cu cîte un pas înainte. Dar totuși, până în ziua de azi cei mai neîmpăcați dușmani ai muncitorimei luptătoare, sunt înșîi muncitorii. Ce am fi noi în lume, dacă fiecare muncitor ar fi conștient de puterea noastră, dacă fiecare am avea mintea curată și inima plină de curaj? Din ce trăiesc dușmanii noștri? Din neștiință și nepăsarea multor tovați dintră noi, fiindcă neștiință și nepăsarea foarte pe mulți ne-a copleșit. De aceia sunt numeroși rătăcișii, cari stau gata spre tradarea fraților lor muncitor. Deci o putem spune limpede, că adevărata datorință e a organiza muncitorimea pe seama socialdemocrației; de-a trezi în ea conștiința de clasă și de-a da o școală sănătoasă în luptă.

Noi nu așteptăm bunătatea stăpânitorilor, nu ne trebuie să niște sănătatea celor ce stau de parte de luptă, căci dacă ne vom asocia odată, dacă vom deveni solidari, atunci noi vom fi totul în lumea astă! Vom fi o putere, care va fi în stare să-și dicteze neștersele și vecinie înlătătoarele ei leg! Dar suntem învinuîti și ni-se zice: că noi îndepărtem din fabrici și ateliere și nimicim pe muncitorii neorganizați, numai ca să căstigăm mai multă pâne pe seama organizații. Însă e știut, că îmbunătățirea relațiilor de muncă e rodul puterii proletariatului; starea muncitorimei numai întră atît e mai bună, că se estinge puterea ei. Așadar, cum vom putea noi să respectăm pe muncitorul acela, care deși gustă din binele ajuns pe urma luptei, se răgește și nu voește să contribue și el cu obolul său la spesele pregătirilor noastre? Oare îi cerem noi lucruri nedrepte, pe cari nu le poate îndeplini? Doar noi numai aci prețin, că muncitorii toți să intre în organizații și să contribue cu toții la spesele luptei ce se duce pentru o viață mai bună!

Fiecare muncitor să propage ideia, că acela ce se angajă ază ca spărgător de grevă, e vinzătorul, e trădătorul tovarășilor săi, iar acel care e neorganizat în neștiință păcătuește contra intereselor tovarășilor lui. Față de acești muncitori cu drept cuvînt se poate manifesta ură și disprețul, pentru că aceia, cari nu și împlinesc datorințele de proletari, aceia slăbesc lupta muncitorimei și sunt în dauna clasei lor.

*

— Maxim Gorki s'a reîntors din Italia, unde trăia refugiat și acum se află în Finlanda, care e sub stăpânire rusească. Îndată ce marele scriitor a trecut granița Rusiei poliția a început să-l urmărească și-l păzește la tot pasul.

— Cheltuelile Italiei cu războiul tripolitan. Săptămîna trecută a ieșit la înveala, că războiul din Tripoli a costat Italiei sumă uriașă de 1100 milioane lire. Faptul acesta a surprins surorile între cercurile politice din Italia, cari nu se așteptau la o sumă atît de mare.

— Eschiderea zidarilor în Anglia. Nu numai la noi ci 'n toată lumea se țin lanț eschiderile muncitorilor. Așa și dătătorii de muncă zidari din Anglia au eschis o mare parte de muncitori, pentru că aceștia nu s'au învoit să lucreze laolaltă cu muncitori neorganizați. În urma eschideriei au rămas fără pâne mai multe mii de muncitori.

— Un miliard de ruble din darea după spirt în Rusia. Zilele astea se discută în Duma (parlamentul) rusesc proiectul de lege despre darea de spirt și cu ocazia aceasta s'a dovedit, că statul incasează un miliard de ruble în fiecare an după otrava aceasta. (Adică aproape 6 miliarde, ori 600 milioane de coroane) E groaznică suma aceasta făță de cele 160 milioane de coroane ce le cheltuește Rusia pentru învățămînt. Si sumedenia astă de milioane se cheltuește numai și numai pentru armată, cu acărei ajutor clasa stăpînoare ține în robie pe muncitori.

Așadar clasa muncitoare otrăvită de rachiu și întunecată dă banii cu cari asupratorii susțin armata și tot clasa muncitoare face și serviciul la armata aceasta, care e folosită numai spre a robi pe cei săraci. Să ne închipuim că acele multe milioane s'ar folosi pentru lumina și ridicarea poporului. Cu cât n'ar fi el mai fericit, mai cult și mai sănătos! Atunci însă singerosul și călăul de țar al tuturor rușilor și cu clasa de stăpîni bandiți de acolo n'ar mai putea trăi în pompă și desfru.

Tot cam așa se petrece și la noi în Ungaria. Mai cu seamă noi români suntem aceia, cari consumăm mai multă răchie și într'adevăr se și cunoaște, pentru că noi români suntem cei mai înapoiati din țară, poate nefericiti de rutini mai stau la un grad cu noi.

ACTIVITATEA NOASTRĂ.

Dela secțiunea din Budapest.

Duminecă în 25 Ianuarie n. secțiunea română din Budapest și-a ținut adunarea generală trimestrială, la care comitetul și-a dat darea de seamă asupra activității sale din cele trei luni din urmă. După raportul secretarului, a casierului și a bibliotecarului adunarea generală a luat la cunoștință darea de seamă și a urmat complectarea comitetului, fiind aleși următorii tovarăși: Vasile Dan, Iosif Răcean, Dumitra Ioană, Pavel Marcu și I. Jumanca în comitet, iar tov. C. Iordăchesca în comisia de control.

Sectiunea română din Lugoj în ședința dela 19 Ianuarie 1914 s'a constituit în mod provizoriu prin următorii tovarăși: Secretar: Pompeius Geza Bănățeanul, casier: Nicolae Petruțiu, controlori: Căramida Florian, Stimatovici Constantin, notar: Dimitrie Cimponeanu, iar membrii de încredere: Constantin Popa, Ioan Pava, Teodor Busuioc, George Popovici Butuș, Precup Benjamin, Dimitrie Petrescu.

Cititi și răspânditi pretutindeni foile muncitoarești, căci numai așa ne vom putea întări, numai așa vom putea ține piept tuturor loviturilor. Iată foile socialiste românești:

ROMANIA MUNCITOARE

Organul partidului socialdemocrat și al Uniunii sindicatelor din România. — Redacția și Administrația: București, Str. Piața Amzei nr. 26.

VIITORUL SOCIAL

Revista științifică a partidului socialdemocrat din România. Redacția și Administrația: București, Str. Piața Amzei nr. 26.

ADEVÉRUL

Organul partidului socialdemocrat din Ungaria. — Redacția și Administrația: Budapest, VIII., Conti-utea 4.

DEȘEPTAREA

Organul Federației Socialiste române din America. Redacția și Administrația: 1106 Russel Str., Detroit, Mich.

VIAȚA SINDICALĂ.

*

Aduarea generală a Uniunii centrale a lucrătorilor de pământ din Ungaria. Uniunea muncitorilor de pământ își va ține adunarea generală la 1 Februarie n. 1914 în Budapesta. La adunarea aceasta vor putea lua parte toate grupurile din țară ale Uniunii, conform statutelor cu câte 1—2 ori 3 delegați. Ordinea zilei e următoarea: 1. Darea de seamă a comitetului, 2. Organizarea, 3. Alegerea noului comitet, 4. Chestia cooperativei „Munca“, 5. Propunerile și alte chestii relativ la organizarea muncitorilor de pământ.

Este rușinos pentru noi români, că grupurile românești ale acestei Uniuni, cari au fost înființate chiar și mai în urmă în Sibiu, Săseș, Orăștie și în alte locuri s'au desființat și abia mai înjesc cele din Petrovăț și Caransebeș. Cu toate că ar fi bine, ca poporul nostru muncitor de pământ să se organizeze în grupurile Uniunii acesteia, unde nu numai că s'ar putea lumina și cultiva, dar ar putea căsiga cu timpul și o în bunățire materială, prin ajutoare și ridicarea plății cu ziua. Deci cu durere trebuie să vedem lipsa românilor dela adunarea aceasta.

In anul trecut din cauza stărilor rele Uniunea nu s'a putut desvolta mult. Are numai 4000 de membri și a incasat 18.348 coroane 33 fileri, cari s'au cheltuit pentru ajutoare, foaie, biblioteci, agitație și învățămîntul muncitorilor. La sfîrșitul lui Decembrie 1913 a fost în cassa Uniunii suma de 2.732 cor. 27 fileri.

Tot cu ocazia aceasta, în ziua a doua după adunarea Uniunii se va ține și adunarea generală a cooperativei „Munca“, la care se va da darea de seamă pe anii 1912—13. La ordinea zilei sunt mai multe puncte de discutat. După congres vom da și noi raport mai amănuntit despre aceste două adunări. Dar indemnăm și acum pe frații noștri muncitori de pământ să se intereseze de aceste organizații, pentru că numai organizându-se își vor putea ușura viața.

Răzbunarea capitaliștilor. E știut că muncitorimea numai atunci, când este lucru mai mult, prin greve poate sili pe capitaliști (dătătorii de muncă) să mărească plata cu cățiva fileri. Dar și atunci numai așa le poate reuși, dacă sunt destul de conștienți, solidari în luptă, bine organizați și au la indemînă fonduri cât mai mari. Pentru că poliția, jandarmii și chiar armata, adecă toată puterea statului stă într'ajutorul capitaliștilor. Astă o știe azi fiecare om muncitor și totuși sunt încă foarte mulți aceia, cari spre răul lor rămân nepăsatori față de organizația economică.

Acum în zilele de față, când lucrul e atât de puțin în toate părțile și lipsă groaznică e atât de mare în casele muncitorilor, oricine s'ar putea convinge despre însemnatatea organizației. Zeci și chiar sute de mii de muncitori sunt fără de lucru, n'au de mâncare și asta nu din vina lor ci a capitaliștor, dar atâtă încă nu ajunge jefuitorilor, cari cauță să tragă foloase din mizerie și nu se indestulesc că au seos și mai scot încă pe mulți muncitori afară din fabrici, însă mai reduc și simbria ce au plătit-o până acum.

Toți fabricanții din toate părțile se folosesc de ocazie acum, când clasa muncitoare e legată de mâni și de picioare prin sărăcie și mizerie. Astfel în Budapesta o fabrică cu numele Magyar Balga Sâmbătă în 24 Ianuarie a eschis din lucru pe 200 de muncitori, pentru că aceștia n'au voit să lucreze cu o plată mai mică ca până acum. Tot așa a făcut și fabrica Ganz înainte de Crăciun, eschizînd patru mii de lucrători. Din Arad încă vine știrea că fabrica de automobile „Marfa“ de acolo și-a eschis muncitorii în număr de 200. Iar din Fiume iarăși se anunță, că în urma scăderii de lucru din fabrica „Danubius“ și acolo au fost eschiși 1500 de muncitori.

Din faptele aceea noi, muncitorii putem trage învățătură și să ne punem pe munca spre a ne întări organizațile, atrăgând pe toți frații noștri de suferință în rîndurile luptei de clasă, ca să fim pregătiți spre apărarea drepturilor câștigate și spre a ne putea căsiga altele.

Cărțile noastre.

Partidul socialdemocrat a cunoscut importanță științei. Modul cel mai simplu de-a învăța e acela de-a citi cărți bune, instructive. Acele, care se obiceinuște a citi zilnic un cias de vreme, acela în scurt timp va găsi placere în citit, încit mai bueuros va citi în serile lungi de iarnă, decit să meargă în fumul otrăvitor al căreiumei. Iar dacă e muncitor de fabrică ori industriaș, va lupta mai hotărît pentru scurtarea timpului de muncă, ca să poată citi cît mai mult.

La administrația noastră „Adevărul“ se află spre vînzare următoarele cărți și broșuri:

Calendarul muncii pe anul 1914	— 25
Mama, roman, de Maxim Gorki	— 1.50
Ce este și ce vrea socialdemocrația	— 10
Cine a cules astă vară? de Al. Csizmadia	— 06
Bazele socialdemocrației, de Karl Kautski	1.50
Neojobagia, studiu economic social, de C. Dobrogeanu-Gherea	2.50
Din regimul arbitrarului și lașităii de dr. Racovsky	— 60
Inchisorile rusești	— 30
Programul partidului socialdemocrat din România	— 10
Moartea bețivului	— 15
Fără pâine	— 10
Mi-a cântat cuci 'n față de P. Bujor	— 15
Religia și socialismul	— 20
Stăpânii și robii de Maxim Gorki	— 20
Muncă, salariat și capital de Karl Marx	— 25
Opera istorică a lui Marx de K. Kautsky	— 30
Către tineri, de Kropotkin	— 30
Dreptul la lene, de Paul Lafargue	— 30
Evoluția capitalului	— 50
Să fie lumină! de Vincevski	— 05
Cartea muncitorului	— 10
Intăi Maiu, sărbătoarea Muncii	— 05
Sindicalele Muncitoarești, de dr. C. Racovski	— 15
Spre țărul dreptății (poezii), de Neculăță	— 50
Pușcărișul, Dezrobirea Muncii, Cântece Socialiste	— 15
Socialismul și Clasa Muncitoare, de dr. C. Racovski	— 10
Discursul unui agitator	— 10
Karl Marx, schiță biografică	— 10
Socializm și Libertate, de Jean Jaurès	— 25
Patriotism și Socialdemocrație de K. Kautsky	— 30
Anarhism și Socializm, de C. Dobrogeanu-Gherea	— 40

Pe lîngă trimiterea banilor (se pot trimite și în timbre poștale) înainte se pot comanda la **Administrația „Adevărului“, Budapest, VIII., Conti-uteza 4.**

Redactată de un comitet.
Redactor responsabil: **Ioan Flueraș.**

Tipogr. Világosság, s. a. Budapest, VIII., Conti-uteza 4.

Plastorul Drului Forthi e cel mai bun PLASTOR DE RĂNI

Până acum neintrecut de nici un alt fel de plastor. **Fabricațiunea specială a lui Dr. Forti László**

O putere extraordinară de a vindeca și alina durerele la orice fel de răni, arsură, umflături, reumatism, etc. Ime iat alină durerea, risipeste umflătura și numai decât vindecă rana, fără ca să fie lipsă de operație. În cazul apărării și piept la femei se întrebuintează cu succes sigur. Bataturile le stăpânește cu desevârsire. Prețul 2 K mai mic, 1 K cel mai mic. Se poate găsi la fabrica **Forti László, Budapest, I., Var, Uri u. 43.** și la depozitul general din Budapesta la farmacia **Török József, Király-utea 12,** precum și la farmaciile mai mari din Budapesta și provincie. Adevărul plastor **Forti** la impachetare e pecetuit cu literele F. L. și poartă aci alăturata marca și șiculatura proprie a fabricantului. **Atenție!** Fac atent pe onor. public, să nu primească nici un alt fel de plastor cu alt nume, căci acel e imitație, să primeasca numai adevarata fabricație alui **Forti László.** Daca n-ai ofera imitație sau plastor comun, pe acela să-l respingeți categoric, eacele acelea sunt falsificații vatamatoare. Adevărul plastor de răni **Forti** e aparat de lege; falsificațiori sunt aspru urmăriți. Eu singur am ingăduința de fabricare dela ministerul de interne, sub nr. 48,171/9 și 56,589/904. — Dacă cineva îmi trimite falsificațiu i, va căpăta recompensă.

Forță László